

1. SPOTKANIA PREZESA SEP
2. W ODDZIAŁACH SEP
3. Z ARCHIWUM SEP
4. WSPOMNIENIE
5. KALENDARIUM
6. OSOBOWOŚĆ TECHNIKI

1. SPOTKANIA PREZESA SEP

SPOTKANIE Z PRZEDSTAWICIELEM STOWARZYSZENIA ARCHIWISTÓW POLSKICH

13 stycznia br., w siedzibie SEP w Warszawie odbyło się spotkanie z przedstawicielem Stowarzyszenia Archiwistów Polskich. W spotkaniu uczestniczył prezes SEP Piotr Szymczak, sekretarz generalny Jacek Kuciński, dyrektor Działu Prezydialnego Małgorzata Gregorczyk, p.o. dyrektor Działu Organizacyjnego Katarzyna Gut oraz specjalista w Dziale Organizacyjnym Mariusz Poneta. W związku ze zbliżającymi się obchodami 100-lecia SEP celem spotkania było omówienie: możliwości powołania Centralnego Archiwum SEP, zmian w zarządzaniu dokumentacją w SEP, opracowania potrzebnych regulaminów oraz ich wdrożenia, jak i przeszkolenia pracowników biura SEP. Zadania te mają na celu uporządkowanie i usystematyzowanie materiałów archiwalnych znajdujących się w posiadaniu biura SEP, które mają posłużyć w przygotowaniu monografii dotyczącej historii Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

oprac. Mariusz Poneta – Dział Organizacyjny Biura SEP

SPOTKANIE PREZESA SEP W ODDZIALE POZNAŃSKIM

13 stycznia br., w Centrum Kongresowym IOR odbyło się zebranie zarządu Oddziału Poznańskiego SEP z udziałem prezesa SEP – kol. Piotra Szymczaka. W spotkaniu, oprócz członków zarządu Oddziału, uczestniczyli członkowie Komisji Rewizyjnej Oddziału, członkowie Sądu Koleżeńskiego oraz przewodniczący oddziałowych sekcji. W trakcie spotkania prezes Piotr Szymczak poinformował o podstawowych kierunkach działania Zarządu Głównego SEP. Omówił: współpracę z przemysłem, z młodzieżą, przygotowania do 100-lecia Stowarzyszenia, przygotowania do zmian w statucie SEP oraz prace dotyczące opracowania strategii SEP. Następnie prezes Piotr Szymczak odpowiadał na pytania uczestników spotkania. Po spotkaniu prezes Piotr Szymczak uczestniczył w tradycyjnym, noworocznym spotkaniu działaczy i sympatyków Oddziału Poznańskiego SEP im. prof. Józefa Węglarza. Spotkanie odbywało się również w salach Centrum Kongresowego IOR.

Fot. 1. Uczestnicy zebrania zarządu Oddziału Poznańskiego SEP z udziałem prezesa SEP – kol. Piotra Szymczaka.

oprac. i fot. Renata Kurka – sekretarz Oddziału Poznańskiego SEP

2. W ODDZIAŁACH SEP

W ODDZIALE GORZOWSKIM SEP

MSZA ŚW. W INTENCJI ELEKTRYKÓW

W niedzielę 15 stycznia br., w kościele katedralnym w Gorzowie Wlkp. odbyła się msza św. w intencji gorzowskich elektryków z okazji 40-lecia Oddziału Gorzowskiego SEP. Mszę koncelebrowali ks. bp. Tadeusz Lityński, proboszcz kościoła katedralnego ks. prałat kanonik dr Zbigniew Kobus, kapelan krajowy elektryków, energetyków i elektroników ks. kanonik dr Sławomir Zyga. Ks. bp. Tadeusz Lityński wręczył Henrykowi Szałkowi ryngraf obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, przyznany przez Kapitułę Katolickiego Stowarzyszenia Energetyków. Henryk Szałek, były wieloletni dyrektor Zakładu Energetycznego Gorzów, wniósł duży wkład w powstanie i działalność duszpasterstwa energetyków gorzowskich w ich środowisku pracy.

Fot. 2. Poczet sztandarowy Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Uroczystości jubileuszowe z okazji 40-lecia Oddziału Gorzowskiego SEP odbędą się 20 stycznia 2017 r. w Hotelu Mieszko w Gorzowie Wlkp.

oprac. Edward Cadler – Oddział Gorzowski SEP
fot. Kamil Krasowski

W ODDZIALE KOSZALIŃSKIM

MIKOŁAJ Z KOSZALINA U POLAKÓW NA LITWIE

Powoli tradycją Oddziału Koszalińskiego SEP staje się zaangażowanie w pomoc Polakom mieszkającym na Litwie. Jako stowarzyszenie włączyliśmy się do akcji rozpoczętej dziewięć lat temu przez miejscowy Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej. Akcja nastawiona jest na współpracę i pomoc szkole podstawowej w miejscowości Pikieliszki pod Wilnem Na Litwie. Teren wokół wsi Pikieliszki zamieszkuje bardzo wielu Polaków. W samej miejscowości znajduje się dworek marszałka Józefa Piłsudskiego (urodził się w pobliskiej wiosce Zułowo), w którym obecnie mieści się polska biblioteka. U schyłku lata odbywają się tu - cieszące się wielką popularnością - dożynki powiatowe z udziałem wielu zespołów i delegacji z Polski.

Jako stowarzyszenie uczestniczymy w akcji od czterech lat, biorąc w tym roku udział i odpowiedzialność za powodzenie akcji - łącznie ze szkołą podstawową w Sarbinowie.

W początkowym okresie akcja była skierowana głównie na wyposażenie szkoły. Przez lata współpracy szkoła została wyposażona w stopniu dobrym w niezbędną sprzęt.

Fot. 3. Na każde spotkanie dzieci przygotowują wystąpienie dla organizatorów.

Obecnie pomoc była skierowana głównie do: dzieci, ich rodzin oraz personel szkoły, a także do Polaków seniorów, a także do nielicznych żyjących jeszcze partyzantów z okręgu wileńskiego AK. Wspomnieniom z okresu wojny nie było końca i z trudem opuściliśmy gościnne progi gospodarzy. Kilkakrotnie udało się także zorganizować dla grupy dzieci kolonie letnie nad morzem w miejscowości Sarbinowo. Pobyt nad morzem dzieci wspominają ze szczególną radością. Złożyliśmy w trakcie pobytu obietnicę, że w tym roku również zorganizujemy dzieciom takie kolonie w Sarbinowie. Serdecznie dziękujemy członkom Oddziału za wsparcie finansowe akcji, a zwłaszcza: kol. Ignacemu Chrzanowskiemu, Tomaszowi Smarujowi, Jackowi Szmytowi, Elżbiecie Banach-Stępień i Jarosławowi Jordanowi.

oprac. i fot. Zenon Lenkiewicz – Oddział Koszaliński SEP

W ODDZIALE KRAKOWSKIM

EUROELEKTRA W ODDZIALE KRAKOWSKIM

10 i 11 stycznia br. w Domu Technika FSNT NOT gościliśmy młodzież ze szkół średnich rejonu Małopolski, która brała udział w zawodach II stopnia XIX Olimpiady Wiedzy Elektrycznej i Elektronicznej EUROELEKTRA.

Komitetowi Okręgowemu Olimpiady przewodniczył dr inż. Jan Strzałka - prezes Oddziału Krakowskiego SEP. W zawodach Okręgowych wzięło udział 33 uczniów. 11 stycznia odbyły się zawody II stopnia XLIII Olimpiady Wiedzy Technicznej, w których udział wzięło 39 uczniów. Obsługą zawodów zajęła się inż. Maria Zastawny - sekretarz Olimpiady EUROELEKTRA i OWT.

Fot. 4. Uczestnicy Olimpiady.

oprac. i fot. Maria Zastawny – Oddział Krakowski SEP

W ODDZIALE POZNAŃSKIM

SPOTKANIE NOWOROCZNE W ODDZIALE POZNAŃSKIM

13 stycznia br., w Centrum Kongresowym IOR w Poznaniu odbyło się tradycyjne noworoczne spotkanie działaczy i sympatyków Oddziału Poznańskiego SEP im. prof. Józefa Węglarza. Uczestników spotkania – w liczbie blisko 100 osób – powitał prezes Oddziału Poznańskiego SEP Kazimierz Pawlicki, wznosząc toast noworoczny i życząc uczestnikom spotkania wszelkiej pomyślności w 2017 r. Spośród przybyłych Gości wymienił: prezesa Stowarzyszenia Elektryków Polskich Piotra Szymczaka, dziekana Wydziału Elektrycznego Politechniki Poznańskiej – prof. Zbigniewa Nadolnego, wiceprezesa Stowarzyszenia Elektryków Polskich – Członka Honorowego SEP kol. Stefana Granatowicza, Członków Honorowych SEP Oddziału Poznańskiego – kolegów: prof. Czesława Królikowskiego i prof. Zbigniewa Steina oraz obecnych zasłużonych seniorów SEP, których w Oddziale Poznańskim SEP jest osiemnastu, prof. Andrzeja Demenkę – przewodniczącego Komitetu Elektrotechniki PAN, przedstawiciela Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa – kol. Jerzego Strońskiego, kapelana elektryków i ciepłowników w Poznaniu – ks. kanonika Piotra Pieca, dyrektor Zespołu Szkół Elektrycznych nr 1 w Poznaniu Małgorzatę Grzemską, okręgowego inspektora pracy Stanisławę Ziółkowską, a także przedstawicieli firm współpracujących z Poznańskim Oddziałem SEP.

Następnie, w krótkim wystąpieniu prezes Kazimierz Pawlicki wspominał zmarłych kolegów – chwilią ciszy uczczono pamięć tych, którzy

odeszli w minionym roku – a byli to: Stanisław Filipiak, Fryderyk Kulczyński, Jerzy Wtorkowski z Koła nr 1, Stefan Jaskuła z Koła nr 5, Andrzej Łazewski z Koła nr 10, Tadeusz Król, Stefan Wróblewski z Koła nr 16, Wojciech Gieszczyński z Koła nr 29, Alfred Anioł, Stefan Paciorkiewicz z Koła nr 36. Następnie przedstawił krótką informację o działalności Oddziału w roku 2016.

Fot. 5. Uczestnicy spotkania noworocznego Oddziału Poznańskiego SEP.

Spotkanie noworoczne było okazją do wręczenia wyróżnień, odznaczeń i medali zasłużonym członkom Stowarzyszenia. Szafrówą Odznakę Honorową SEP otrzymali kol. Stefan Granatowicz i Antoni Stan. Godność Zasłużonego Seniora SEP przyznano kol. Leszkowi Stanowskiemu. Medal im. prof. Jana Obrąpalskiego otrzymał kol. Bolesław Zaporowski. Medal im. prof. Mieczysława Pożaryskiego otrzymali kol. Andrzej Demenko i Kazimierz Pawlicki. Medal im. prof. Józefa Węglarza Oddziału Poznańskiego SEP otrzymali: ks. kanonik Piotr Piec, kol. Mariusz Dombka i Jerzy Zawartowski. Przyznano również rekomendację SEP firmie ELESTER PKP.

Następnie głos zabrali zaproszeni goście. Jako pierwszy wystąpił prezes SEP Piotr Szymczak, który pogratulował Oddziałowi Poznańskiemu osiągnięć. Poinformował krótko zebranych o podstawowych kierunkach działania Zarządu Głównego SEP w najbliższym roku. Życzył wszystkim zebranych pomyślności i dalszych sukcesów w pracy stowarzyszeniowej w 2017 r.

Następnie gratulowali Oddziałowi i złożyli życzenia zebranych: przedstawiciel Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa – kol. Jerzy Stroński i okręgowy inspektor pracy Stanisława Ziółkowska.

Po zakończeniu części oficjalnej, prezes Oddziału Poznańskiego SEP Kazimierz Pawlicki zaprosił zebranych do sąsiedniej sali na spotkanie koleżeńskie, w czasie którego prezes SEP Piotr Szymczak wznosił toast noworoczny, życząc uczestnikom miłych chwil w tej części spotkania.

oprac. i fot. Renata Kurka – Sekretarz Oddziału Poznańskiego SEP

W ODDZIALE ZAGŁĘBIA WĘGLOWEGO

OLIMPIADA EUROELEKTRA

Zawody II etapu Olimpiady Wiedzy Elektrycznej i Elektronicznej EUROELEKTRA Okręgu Śląskiego odbyły się 10 stycznia br. w Śląskich Technicznych Zakładach Naukowych w Katowicach. Do zawodów przystąpiło 60 uczniów, w tym w grupie elektrycznej – 23, w grupie elektronicznej – 25, w grupie teleinformatycznej – 12.

Fot. 6. Uczestnicy zawodów.

Współorganizatorem zawodów był Oddział Zagłębia Węglowego SEP. W skład Komitetu Organizacyjnego Zawodów Olimpiady weszli - inż. Stanisław Walczak – przewodniczący (członek zarządu Oddziału Zagłębia Węglowego SEP), Zofia Pragłowska Gorczyńska i Albert Smalcerz (Koło SEP przy Politechnice Śląskiej w Katowicach) oraz nauczyciele ze Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych.

ZEBRANIE ZARZĄDU ODDZIAŁU ZAGŁĘBIA WĘGLOWEGO SEP

Pierwsze zebranie Zarządu w nowym roku, a 17. w kadencji 2014-2018, odbyło się w Instytucie Napędów i Maszyn Elektrycznych KOMEL 12 stycznia br. Dyrektor KOMEL-u Jakub Bernatt poinformował o ostatnich osiągnięciach firmy, Mariusz Czechowicz o działalności konferencyjnej, a Stanisław Gawron o działalności Koła SEP nr 33 przy KOMEL-u. Prezes poinformował zebranych o wydarzeniach w Oddziale. Omówiono plany na bieżący rok.

oprac. Barbara Adamczewska - Biuro Oddziału Zagłębia Węglowego SEP

3. Z ARCHUWIM SEP

W 1927 roku pisaliśmy, że...

w styczniu opublikowano zestawienie Symboli Graficznych Urządzeń Prądu Silnego, które zostały przyjęte przez Polski Komitet Elektrotechniczny 9 grudnia 1926 r., zaczęły obowiązywać od 1 stycznia 1937 r.

w styczniu krajowe fabryki wywiązały się ostatecznie z dostawy nowych wagonów motorowych i przyczepnych dla dykcji Tramwajów Warszawskich. Ogółem w ciągu półtora roku dostarczono 160 wagonów (90 przyczepnych i 70 motorowych). W ten sposób ogólna liczba wagonów tramwajowych w styczniu 1927 r. wynosiła w Warszawie 540 szt. W grudniu 1926 r. Tramwaje Warszawskie przewiozły 15 632 672 pasażerów, a w analogicznym okresie roku 1925 przewieziono 16 304 523 pasażerów. W ciągu całego 1926 r. w Warszawie komunikacją tramwajową zostało przewiezionych 178 624 692 pasażerów.

w styczniu Ministerstwo Handlu i Przemysłu opublikowało zestawienie handlu zagranicznego w sektorze maszyn elektrycznych. W 1925 r. do Polski przywieziono 2205 ton maszyn elektrycznych

na łączną kwotę 6 494 tys. zł. W okresie styczeń - październik do Polski dostarczono 1163 ton na kwotę 4201 tys. zł. W 1925 r. z Polski wywieziono 79 722 ton na łączną sumę 4 074 tys. zł, a w okresie styczeń - październik 1926 r. 68 522 tony na kwotę 2 321 tys. zł. Głównym towarem eksportowym w tym okresie były słupy telegraficzne.

W 1937 roku pisaliśmy, że...

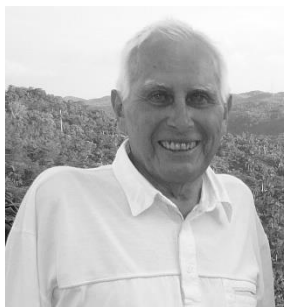
w styczniu Ministerstwo Przemysłu i Handlu opublikowało miesięczne sprawozdanie z obrotu energii w listopadzie 1926 r. W opisywanym miesiącu elektrownie o mocy ponad 1000 kW wytworzyły łącznie 275 mln kWh. Przyrost wytwórczości w okresie analogicznym do roku 1936 wyniósł 11,5%. W ciągu 11 miesięcy 1936 r. wytworzono łącznie 2598 mln kWh, a średni przyrost wyniósł 9,2%. W listopadzie 1936 r. w Polsce funkcjonowały 184 elektrownie o mocy zainstalowanej ponad 1000 kW, co stanowiło ok. 93% całkowitej wytwórczości, z czego 80% wytwarzanej energii elektrycznej zostało wyprodukowane w elektrowniach o mocy instalowanej ponad 5000 kW (70 elektrowni). Ogólna moc zainstalowana wyniosła 1 398 436 kW. Największą wytwórczość osiągnięto w elektrowni Łaziska Górne – Zakłady „Elektro” – 20 613 tys. kWh. Elektrownia ta jednocześnie miała największą moc zainstalowaną, wynoszącą 87 100 kW i do końca II RP była największą elektrownią w Polsce.

9 stycznia odbyło się posiedzenie Zarządu Głównego SEP, na którym omówiono sposoby finansowania Stowarzyszenia za rok 1936. Podjęto wówczas uchwałę o terminie IX Walnego Zgromadzenia SEP na 27-29 maja 1937 r. Powołano również: Komitet Zjazdowy, którego przewodniczącym został Kazimierz Mech oraz Komisję Referatową Zjazdu, której przewodniczącym został prof. Kazimierz Drewnowski. Zadaniem przewodniczącego Komisji Referatowej było przygotowanie referatów w 4 sekcjach: elektryfikacji, przemysłowej, szkolnictwa elektrotechnicznego oraz telekomunikacyjnej.

oprac. Mariusz Poneta – Dział Organizacyjny Biura SEP

(źródła: Przegląd Elektrotechniczny nr 1/1927 r.,
Przegląd Elektrotechniczny nr 1-2/1937 r.)

4. WSPOMNIENIE

14 stycznia 2017 r. odszedł od nas po długiej i ciężkiej chorobie kol. Lech Bożentowicz - przewodniczący Komisji Wyborczej SEP. Lech Bożentowicz urodził się 23 września 1934 r. w Warszawie. Ukończył Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego, a następnie skończył studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej, uzyskując w 1957 r. dyplom magistra inżyniera. Był wieloletnim pracownikiem Zakładów Energetycznych Okręgu Centralnego, a następnie Zakładu Energetycznego Warszawa-Teren. W latach 1957-1968 pracował na Politechnice Warszawskiej w Katedrze Elektrotechniki Ogólnej.

Lech Bożentowicz od 1960 r. był członkiem Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Jako aktywny działacz - był wieloletnim przewodniczącym Komisji Wyborczej WZD, a także przewodniczącym Komisji Kwalifikacyjnej nr 73 i wykładowcą SEP, rzeczoznawcą SEP w dziale „Sieci i urządzenia elektryczne”, weryfikatorem oraz kierownikiem działu. Zasłużony Senior, odznaczony Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski, honorowymi odznakami Srebrną, Złotą

i Szafirową SEP oraz Srebrną i Złotą NOT oraz licznymi medalami SEP.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się 24 stycznia br. o godz. 12:30 w kościele pw. Wniebowstąpienia Pańskiego przy al. KEN 101, po którym nastąpi wyprowadzenie na Stare Powązki (IV brama) o godz. 14:30.

oprac. Mariusz Poneta – Dział Organizacyjny SEP

5. KALENDARIUM

9 stycznia

1816 – w kopalni w angielskim Hebburn przeprowadzono pierwsze testy bezpiecznej lampy górniczej. Była to benzynowa lampa umożliwiająca wykrywanie metanu w kopalniach, skonstruowana przez Anglika, sir Humphry Davy'ego. Zwiększyła ona bezpieczeństwo pracujących górników, redukując zagrożenie związane z wybuchem metanu lub z nadmiernym stężeniem innych gazów (dwutlenku węgla, siarkowodoru).

1939 – we Francuskiej Akademii Nauk noblista Jean Perrin przedstawił publikację dotyczącą odkrycia pierwiastka chemicznego francu przez Marguerite Perey (do roku 1934 r. Perey była asystentką Marii Skłodowskiej-Curie).

1942 – zmarł Jerzy Różycki, matematyk, kryptolog (ur. 1909 r.).

10 stycznia

1802 – urodził się Carl von Ghega (zm. 14 marca 1860 r.), austriacki architekt i inżynier, budowniczy linii kolejowej Semmering – pierwszej linii normalnotorowej kolei górskiej w Europie, która w 1998 r. została wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Przygotował również projekt sieci linii kolejowej dla całego Cesarstwa Austrii.

1863 – w Londynie otwarto pierwszą na świecie linię metra.

11 stycznia

1988 – zmarł Isidor Isaac Rabi (ur. 29 lipca 1898 r. w Rymanowie koło Krosna) – amerykański fizyk pochodzenia polskiego, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki za rezonansową metodę obserwacji właściwości magnetycznych jąder atomowych.

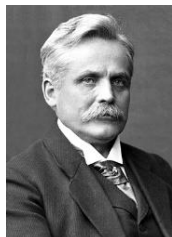
1991 – zmarł Carl David Anderson (ur. 3 września 1905 r.), amerykański fizyk eksperymentalny, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki za odkrycie pozytonu (wspólnie z Victorem F. Hessem, nagrodzonym w tymże roku za odkrycie promieniowania kosmicznego).

12 stycznia

1665 – zmarł Pierre de Fermat (ur. 17 sierpnia 1601 r.) – matematyk francuski (samouk), z wykształcenia prawnik i lingwista. Dokonał wielu odkryć w teorii liczb, m.in. sformułował słynne wielkie twierdzenie Fermata. Wykazał, że wszystkie krzywe drugiego stopnia da się uzyskać przez odpowiednie przecinanie płaszczyzną powierzchni stożka, podał metodę znajdowania ekstremum funkcji. Jego prace wraz z pracami Pascala stworzyły też podstawy pod późniejszy rozwój rachunku prawdopodobieństwa.

1924 – urodził się Henryk Kończykowski ps. Halicz (zm. 29 listopada 2016 r.) – wojskowy i inżynier, plutonowy Armii Krajowej, 2. Kompanii Rudy Batalionu Zośka, powstaniec warszawski, magister inżynier elektryk. Aresztowany w 1950 r. przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa na terenie Politechniki Łódzkiej i skazany na 15 lat pozbawienia wolności. Na wolność wyszedł 11 listopada 1953 r. Ukończył studia na Politechnice Warszawskiej i rozpoczął pracę w Zakładzie Kabli i Przewodów Elektrycznych na Politechnice Warszawskiej. W późniejszych latach pracownik Biura Badawczego ds. Jakości SEP.

13 stycznia

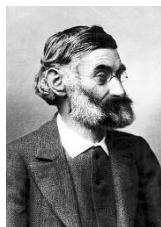
1864 – urodził się Wilhelm Wien (zm. 30 sierpnia 1928 r.), niemiecki fizyk, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki w roku 1911 za ustalenie związku między temperaturą ciała doskonale czarnego a jego promieniowaniem cieplnym.

1931 – zmarł Kálmán Kandó de Egerfarmos et Sztregova (ur. 10 lipca 1869 r.), węgierski inżynier i wynalazca. Po ukończeniu sławnego Fasori Gimnazjum studiował elektrotechnikę. Był konstruktorem silnika trójfazowego oraz generatora prądu zmiennego. Jego wynalazki przyspieszyły rozwój kolei elektrycznych, jest nazywany „ojcem pociągu elektrycznego”.

14 stycznia

1742 – zmarł Edmund Halley (ur. 8 listopada 1656 r.) – angielski astronom i matematyk. Odkrył ruchy własne gwiazd oraz istnienie eliptycznych orbit kometarnych, przepowiadając powrót komety znanej dziś jako kometa Halleya. Halley przekonał Newtona do napisania pracy Philosophiae Naturalis Principia Mathematica (1687 r.), po czym sfinansował jej druk.

1905 – zmarł Ernst Abbe (ur. 23 stycznia 1840 r.) – niemiecki fizyk, współzałożyciel zakładów Carl Zeiss Stiftung w Jenie w 1866 r. Był konstruktorem wielu przyrządów optycznych, m.in.: refraktometru Abbego, obiektywu apochromatycznego (1868 r.) i kondensora do mikroskopów. W 1872 r. wyposażył mikroskop w przyrząd oświetlający i opracował teorię mikroskopu optycznego.

15 stycznia

1908 – urodził się Edward Teller (zm. 9 września 2003 r.) – urodzony na Węgrzech fizyk pochodzenia żydowskiego. W 1935 r. na stałe zamieszkał w USA. Znany jako „ojciec” amerykańskiej bomby wodorowej. W 1942 r. Teller został włączony do prac w ramach projektu Manhattan. Podczas II wojny światowej gorąco popierał rozwój broni nuklearnej w postaci superbomby opartej na zasadzie syntezy jądrowej (bomby wodorowej), zamiast bomby atomowej działającej na zasadzie rozszczepienia jądra atomowego.

oprac. Jerzy Szczurowski - SEP COSiW
(źródło pl.wikipedia.org)

1. OSOBOWOŚĆ TECHNIKI

Jerzy Różycki urodził się 24 lipca 1909 r. w Olszanie na Ukrainie, zmarł 9 stycznia 1942 r. k. archipelagu Baleary – polski matematyk i kryptolog, w 1926 r. ukończył Wyszukowskie Prywatne Gimnazjum Koedukacyjne, absolwent i pracownik Uniwersytetu Poznańskiego oraz Radiokontrwywiadu Wojskowego (Biuro Szyfrów Referat 4) Oddziału II Sztabu Głównego WP. Zespół, w składzie: Marian Rejewski, Henryk Zygalski i Jerzy Różycki w styczniu 1933 r., złamał kod niemieckiej maszyny szyfrującej Enigma, zbudował jej działającą kopię oraz urządzenia deszyfrujące szyfrogramy Enigmy – najpierw tzw. cyklometr, a następnie, po udoskonaleniu przez Niemców techniki szyfrowania, tzw. bombę kryptologiczną. Praca Różyckiego to tzw. metoda zegara, pozwalająca określić wybór i ustawienie wirnika w maszynie Enigma. Do czasu mobilizacji przed wybuchem II wojny światowej był cywilem pracującym w Sztabie Głównym WP. Różycki zginął na Morzu Śródziemnym 9 stycznia 1942 r. podczas powrotu z Algieru do ośrodka dekrypcji Kadyks, ulokowanego w Państwie Vichy. Statek pasażerski Lamoricière, którego był pasażerem, zatonął w tajemniczych okolicznościach w pobliżu Balearów. Wśród 222 ofiar katastrofy, oprócz Różyckiego, znajdowali się: kapitan Jan Graliński – szef (referatu sowieckiego, kontrwywiadu radiowego – Wschód) Biura Szyfrów Referat nr 3 (BS-3), Piotr Smoleński – kryptolog Biura Szyfrów Ref. nr 3 i oficer francuski towarzyszący trzem polskim kryptologom – kapitan François Lane. Postanowieniem prezydenta RP z 21 lutego 2000 r. został, w uznaniu wybitnych zasług dla Rzeczypospolitej Polskiej wraz z Marianem Rejewskim i Henrykiem Zygalskim pośmiertnie, odznaczony Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.

oprac. Jerzy Szczurowski - SEP COSiW
(źródło pl.wikipedia.org)

Tydzień w SEP [112] 9 - 15 stycznia 2017

Zespół redakcyjny:

Olga Górczak - redaktor naczelny, Mariusz Poneta - sekretarz, Bolesław Pałac, Adam Gawłowski
Krzysztof Lewandowski - redaktor techniczny
Krzysztof Woliński - rzecznik prasowy SEP

KONTAKT Z REDAKCJĄ:

ul. Świętokrzyska 14, 00-050 Warszawa,
tel. (22) 556 43 05, kom. 533 314 914
e-mail: redakcja.sep@sep.com.pl